

COM RECUPERAR EL VINCLE ESPIRITUAL AMB LA NATURA?

RESUM

Sala d'actes del santuari de Palera, Beuda (Garrotxa) – 18 de març de 2023

El vincle espiritual amb la natura és connatural en l'ésser humà, però en les societats urbanes, immerses en ambients cada vegada més tecnològics i artificial, s'ha afeblit o esvaït. Per això hem de parlar-ne i mirar de recuperar-lo.

Contràriament als qui assenyalen que la tradició cristiana n'ha estat inductora d'aquesta pèrdua, considerem que ha estat l'afebliment o pèrdua de la dimensió còsmica en la seva teologia, la seva litúrgia i praxis, a partir del Renaixement, el que va permetre el sorgiment i l'expansió de l'antropocentrisme, el reduccionisme materialista i el positivisme, que donat lloc al paradigma tecnocràtic, que és la ideologia impulsora de les tendències exponencials insostenibles de l'Antropocè. Les comunitats o esglésies cristianes que han mantingut viu i operatiu aquests vincles (com algunes orientals) ho palesen.

Envers la crisi sistèmica global en la qual estem immersos, el repte és doble: d'una banda mantenir l'atenció crítica envers el progrés tecnocràtic autodestructiu, en totes les seves aplicacions i en tots els àmbits de la vida. De l'altra, fomentar una actitud de respecte amorós, profund i reverent, envers la Natura, que en ajudi a restablir el vincle espiritual trencat o afeblit, i desenvolupar uns estils de vida el mínim d'incoherents possible, en cada context concret.

Recuperar el vincle espiritual amb la natura és part de la 'conversió ecològica' a la qual hem estat cridats. Per això, escau recordar els **cinc obstacles principals a la 'conversió ecològica'** que indica a l'encíclica *Laudato Si'*: La negació del problema; la resignació còmoda; l'acceptació del mite del progrés; la confiança cega en les solucions tècniques i el capteniment evasiu. Cal, doncs, mantenir una actitud molt lúcida, de vigilància conscient permanent, si volem que aquests obstacles no ens bloquegin.

Sis recomanacions, sis «bones pràctiques» per restablir i revitalitzar el vincle espiritual amb la natura, el cosmos, la creació.

1. La pràctica d'agrair diàriament tots els dons que la natura ens forneix Que l'agraïment profund s'adreci a Déu, no ens hauria de fer perdre de vista les mediacions naturals, sense les quals no podríem viure en aquest món. Els ritus cristians de benedicció de l'aigua, del foc, del terme, de les collites, dels animals; la benedicció abans o després del àpat, les pregàries per la pluja i altres, formen part dels vincles 'sacramentals' amb la natura.

2. La pràctica de fer les paus amb la Natura, en una civilització avocada a la destrucció global de la creació terrenal, implica anar contracorrent, fer tot el que estigui al nostre abast per reduir les agressions i procurar compensar-les d'alguna manera. És dir, revisar l'estil de vida, personal, familiar, comunitari, empresarial, etc. per identificar quins aspectes causen impactes negatius a la Terra, siguin propers o llunyans, presents o futurs. Això porta a assumir plenament la 'conversió ecològica integral' que postula l'ensenyament de l'església catòlica (i amb d'altres termes, altres esglésies, religions o creences) en totes les seves implicacions, des de l'alimentació, els vestits, la llar, l'energia, els desplaçaments, etc.

3. La pràctica de recuperar i revitalitzar els valors intrínsecs de la Natura. La Natura, la Terra, la Creació, no sols és un do, sinó un miracle permanent. És essencial, per tant reafirmar-ho i combatre el reduccionisme materialista que la vol reduir a uns 'recursos naturals' o, en versions ecològiques, uns 'serveis ecosistèmics'. Els valors intrínsecs evocuen la seva sacralitat, la seva santedat. Les religions abrahàmiques consideren que la Divinitat és omnipresent. La Natura és considerada santa o sagrada, símbol o manifestació de la divinitat. El gran teòleg Tomàs d'Aquino afirmava que "la creació és la revelació primària i més perfecta de la Divinitat". Les persones que més han conreat el vincle espiritual amb la natura no humana, els sants de la natura, els ermitans, així com també els "portaveus de la Mare Terra", els pobles indígenes que malden, heroicament, per mantenir un estil de vida senzill i arrelat a la natura, ens adrecen missatges eloqüents, que faríem bé d'escoltar i meditar.

COM RECUPERAR EL VINCLE ESPIRITUAL AMB LA NATURA?

RESUM

Sala d'actes del santuari de Palera, Beuda (Garrotxa) – 18 de març de 2023

4. La pràctica de demanar perdó i assumir el dol, amb la natura maltractada, abusada: fer-nos conscients del dany causat, i que seguim causant, no sols als germans humans, sinó als éssers no humans, demanar-los perdó i procurar esmenar o restituir allò que puguem. Les societats tecnològiques hem perdut de vista les realitats bàsiques, fonamentals. Molta gent no s'adona de la contradicció que suposa voler estar en pau amb Déu, pregar per la pau al món, mentre amb el seu estil de vida està en guerra amb la natura, amb la creació. La conversió ens convida a acceptar els errors de la nostra relació amb la Creació i amb el Creador, i fer propòsit d'esmena, a passar del consum excessiu a la sobrietat, d'una economia capitalista depredadora a una de circular, ajustada als cicles de la biosfera; de la inconsciència en l'estil de vida, a la consciència dels efectes de les nostres accions, siguin propers i llunyans.

5. La pràctica de pregar en la natura i per la natura. L'exemple de Jesús de Natzaret, que va viure els moments cabdals de la seva existència a plena natura, que feia els recessos als deserts i les muntanyes solitàries, que fou bateig al riu, es transfigurarà al cim d'una muntanya, que predicava en els turons, prats, conreus i llacs, ens hauria d'inspirar a tornar a pregar en plena natura, sense vergonya d'agenollar-nos o prosternar-nos humilment amb el front a terra, com ell va fer a les hores més solemnes, i com segueixen fent tants de cristians orientals. Recuperar la tradició de fer recessos a la natura, adaptats a les nostres possibilitats, o pelegrinatges en silenci, si pot ser, alguns trams, descalços, per tornar a 'tocar de peus a terra', veritablement.

6. La pràctica de recuperar i revitalitzar la relació contemplativa amb la Natura és, potser, la cosa més fàcil i la més difícil del món ensems. La més fàcil, perquè contemplar és una facultat humana congènita, primordial; i la més difícil, perquè vivim en una societat on tot sembla fet a posta per allunyar-nos-en permanentment. Cal fomentar l'atenció, el silenci interior, la frugalitat, amb perseverança. La contemplació sincera, pausada, silenciosa de la Natura transforma interiorment, d'una manera suau i efectiva. No s'oposa a l'acció, ni al compromís, al contrari. D'ella brolla una acció de més íntegra, ferma i coherent, que ens transforma ensems que el nostre entorn, conferint a la relació que tenim amb tot el que ens toqui viure, més pau, goig i harmonia, ajudant-nos a entrellucar, gradualment, la presència divina en tot. La contemplació sana de la natura mai no porta a la passivitat, ans nodreix la denúncia profètica, el compromís d'actuar, denunciar i resistir amb esperança. Com a suport natural, a la nostra terra disposem d'una veritable geografia sagrada, amb innumbrables santuaris, monestirs, ermites i eremitoris, amb camins històrics de pelegrinatge que els connecten, solcant paisatges magnífics, alguns dels quals considerats sagrats des d'èpoques prehistòriques.

Per consolidar aquestes sis pràctiques cal conrear les **set virtuts ecològiques: la lloança, l'agraïment, la cura, la justícia (social i ambiental), el treball (servei), la sobrietat i, sobretot, la humilitat.**

Quan aquestes virtuts i aquestes pràctiques s'integren en la nostra vida quotidiana, es vigoritza la vida espiritual, i el vincle espiritual amb la Mare Terra, alhora que augmenta el compromís perseverant per a la defensa i salvaguarda de la natura amenaçada, i per a la restauració i guariment de la natura ferida i sofrent.

NB: Res d'aquest resum, ni del que s'exposarà el dia 18 de març, és original de l'autor, Josep Maria Mallarach i Carrera; només l'esforç de resumir ensenyaments que ha tingut el privilegi de rebre i viure al llarg de la seva vida.